

Kjemper for Øvre Otta

Tidligere miljøvernminister Thorbjørn Berntsen har kastet seg inn i kampen for å redde Øvre Otta. Han jobber for å overbevise egne partikamerater om at prosjektets energipolitiske betydning er atskillig mindre enn områdets verneverdi.

• side 5

Natur & miljø Bulletin
utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør: Tom Erik Økland
Redaksjon: Jens Petter Toldnæs, Kristian Jahre
Adresse: Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo.
Besøksadresse: Skippergata 33
Tlf: 22 40 24 00.
Faks: 22 40 24 10.
Direkte: 22 40 24 + 25 (Økland), 23 (Toldnæs), 24 (Jahre)
E-post: redn@online.no

Abonnement:
199/år (privatpersoner), 500/år (bedrifter)
Annonser: Tlf: 23 12 20 70. Faks: 23 12 20 71.
Trykking: Gan Grafisk. Trykket på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:
Samme postadresse som N&M Bulletin. Web: <http://www.ngo.grida.no/naturvern>
E-post: naturvern@naturvern.no

Neste utgave: 21.5.1999.

fagpressen

Et lite stykke Norge

Freias melkesjokolades innpakning er idyll. Tre kyr, grønt gress og vakre vidder utgjør ramme for søt føde. Men er den sannferdig? Kyrne som produserer melken til sjokoladen beiter neppe i høyfjellsnorge. Det er mer sannsynlig at de lever et heller trist liv på bås. Og Freia, som selger seg som det norske av det norske, er eid av det multinasjonale selskapet Kraft General Foods.

Det lille stykket Norge som utgjør Øvre Otta er også idyll. Men denne idyllen er ekte. Høyfjellsnatur og rennende vann er blant de naturkvalitetene vi nordmenn setter høyst. Det samme gjør strømmene av turister som kommer til Norge hvert år. Ekte idyll selger.

Idyllen kan sprekke. Det norske Stortinget kan si takk og farvel til et lite stykke Norge. De kan akseptere at idyllen ødelegges for godt. Og ingen er interessert i vann i rør. Temmet natur er ingen severdighet. Bildet vil bli like falskt som inntrykket Freia gir på melkesjokoladen. Og det i Norges mest turispakkede område.

For tredje gang i løpet av et halvår skal Stortinget ta stilling til en stor naturvernsak. Regionfelt Østlandet og fastlandsforbindelsen til Lofoten har allerede blitt vedtatt. Vedtakene kan føre til ødeleggelse av norske naturperler. Norske folkevalgte burde få stempelet naturvandalen.

I løpet av kort tid avgjøres Øvre Ottas skjebne. Høyre og Ap skal behandle saken på gruppemøter 19. mai. Siden Høyre har tradisjon for å stille sine representanter frie i vassdragssaker, er det i realiteten Ap som bestemmer. Derfor rettes følgende bønn til Jens Stoltenberg og hans kraftkompanjonger:

Spar et lite stykke Norge! Si nei takk til vandalisme i norsk høyfjellsnatur. Kommende generasjoner vil garantert sette større pris på vill natur enn 1 terrawattime vannkraft.

Husk å fornye ditt abonnement

Også i 1999 vil N&M Bulletin spre nyheter og kunnskap om nasjonale og internasjonale miljøspørsmål. Vi vil presentere faktiske forhold og veldokumentert bakgrunns-

informasjon slik at du selv kan danne deg en mening om aktuelle miljøspørsmål.

Elveblest ved bredden av et nytt århundre

Arbeiderpartiet bestemmer over det meste. Bortsett fra en ting; partiet vil bli husket for Øvre Otta. Uansett hva partiet gjør.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

I 1973 ble det for første gang lagt fram planer for utbygging av Øvre Otta. 26 år senere, nærmere bestemt 7. juni 1999, kan saken få en foreløpig ende. Da kan Stortinget sette et kraftig punktum for et århundre med store naturødeleggelser i Norge, ved at det vedtas å bygge ut de seks elvene som utgjør det sjeldne høyfjellsvassdraget.

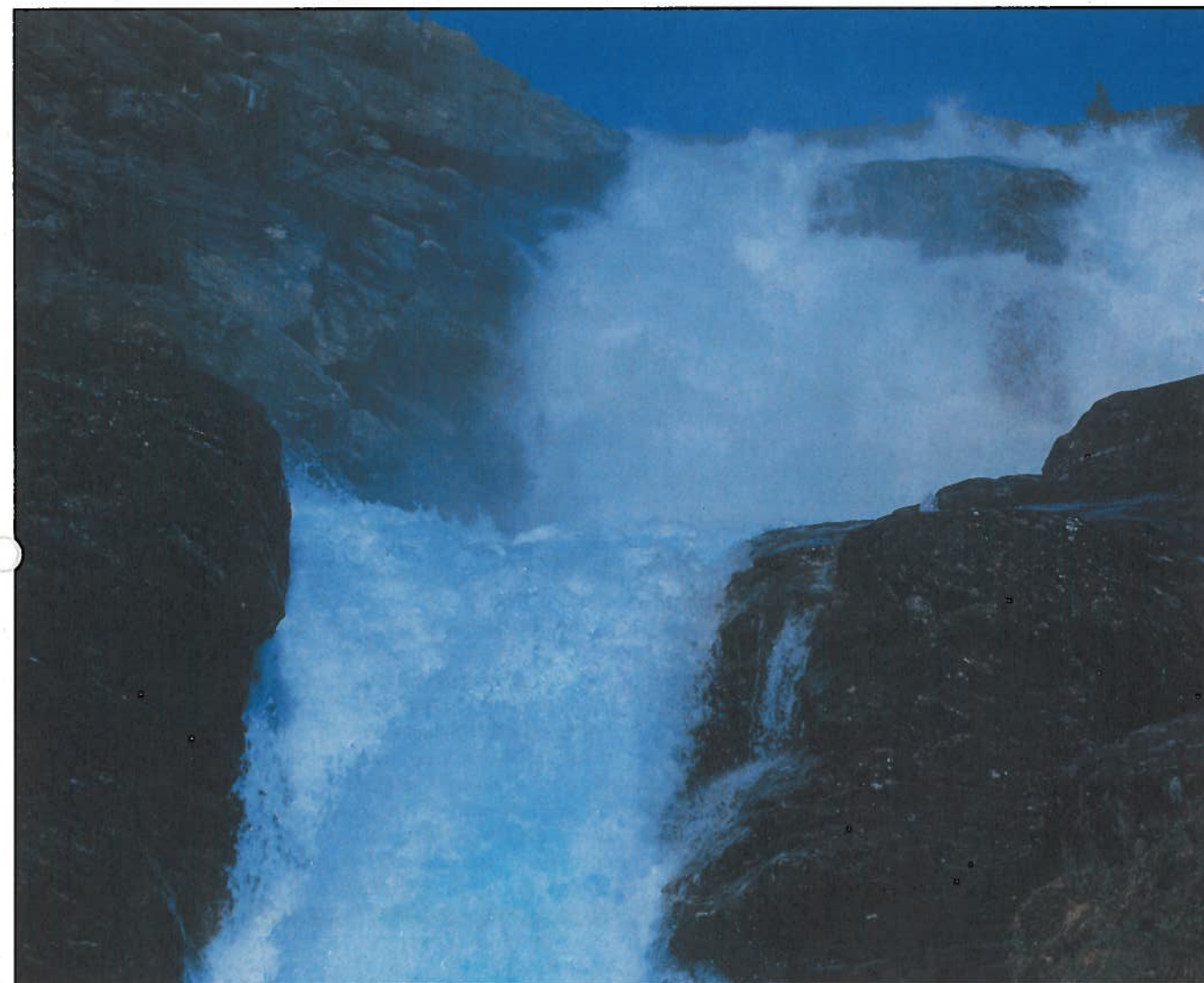
Brusende fjellfløyer med feiende flotte navn som Vulu, Tora, Føysa, Glitra, Mosagrove og Mårae vil bli ødelagt for alltid. I motsetning til det mange tror, dreier ikke Øvre Otta-utbyggingen seg om en elv, men om seks. Miljøbevegelsen er selvsagt motstandere av utbyggingen - det er jo ikke så overraskende. Likeledes samtlige ungdomspartier, minus FrpU. I miljøpolitikk skjer ofte det paradoksale at ungdommen er mer restriktive enn de voksne. De skal jo som kjent leve lenger med vedtakene.

Regjeringen er også mot. I tillegg SV og store deler av Høyre. Tre av de fire berørte kommunene i området er sterke motstandere. Turistnæringen, som er svært viktig i regionen, er sterkt bekymret for følgene av en utbygging. Over halvparten av Norges befolkning er mot. Norsk Kommuneforbund, med over

240 000 medlemmer, er motstandere av vannkraftutbygging. Listen er lang. Mye lenger, faktisk. Likevel står Øvre Otta i betydelig fare for å bli bygget ut. Hvordan er det mulig? Hvordan kan noe slikt skje i et rikt, og til de grader elektrisk opplyst land som Norge? Hvordan kan det skje i 1999 - vi er jo ikke ferdig med å angre på Alta-utbyggingen ennå? Og like viktig; hva skal til for at det ikke skjer?

Som N&M Bulletin nylig skrev, er Arbeiderpartiet i en nøkkelposisjon når det gjelder å stoppe utbyggingen. Nå er det det å si om Arbeiderpartiet, at de ikke akkurat har for vane å stoppe kraftutbyggingsprosjekter. I det siste har partiet også sørget for at andre naturødeleggende prosjekter, som skytefeltet i Hedmark og Lofotens fastlandsforbindelse, har blitt vedtatt. Arbeiderpartiet har i det hele tatt laget usannsynlig mye krøll for naturen i Norge. Dette har fått en av utbyggingsmotstanderne i partiet, Gunn Karin Juul, til å fatte håp for Øvre Otta. Arbeiderpartiet kan kanskje ikke leve med enda et naturødeleggende vedtak. Det er valgkamp til høsten og Øvre Otta saken vil bli husket.

Ved et eventuelt stortingsvedtak for en utbygging kan valget på nytt fylkesting i Oppland bli sentralt for å få saken gjenopptatt. Også media har etterhvert fattet

Hvordan er det mulig å ødelegge dette i 1999? (Foto: Kjetil Bjørklund)

stor interesse for Øvre Otta. Ikke bare fordi utbyggingsmotstanderne har samlet sammen en mengde kjente personer til støtte for sin sak. Vassdragskampen engasjerer tydeligvis såvel leserne som de som produserer nyheter og bakgrunnsstoff. Ikke alt er like forutsigbart. Eksempelvis er det litt overraskende å se at politisk redaktør Stein B. Hauglid i Dagens Næringsliv hevder at motstanderne «har all fornuft på sin side». Fordi «de har forstått hvilke verdier som vil være verdt å ta vare på inn i det neste århundre». Hauglids «problem» består utelukkende i at det ikke er mulig å regne ut hva «vilt vann» er verdt.

I Dagsavisen tar Steinar Hansson til orde for et kompromiss i saken. Skuffende fra et miljø-

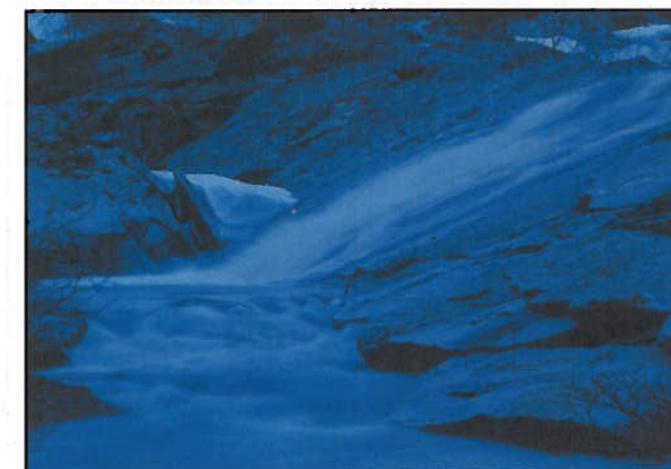
vernstandpunkt selvsagt, men man vet jo tross alt hvor avisa har røttene sine.

Kanskje er ikke et kompromiss særlig sannsynlig heller. En delvis utbygging vil bli ulønnsom. Og hvis man ikke tjener penger på Øvre Otta er det jo ingen vits. Det er alle enige om.

Det er heller ikke så sikkert at en full utbygging blir lønnsom. Det er det ingen som vet - selv ikke Arbeiderpartiet. Derfor må den som går inn for utbygging av Otta kunne ta med seg barn eller barnebarn på biltur langs Riksveg 15 om ti år og si; «Dette har jeg vært med å ødelegge og jeg angrer ikke.» I tillegg må vedkommende kunne se velgerne sine i øynene til høsten.

Som et land på den definitive sløsetoppen, både når det gjelder energi og natur, er det liten tvil om, hva som er best for Mor

Norge. Det er å spare Øvre Otta. Så spør det bare om Jens Stoltenberg gjør som mora hans sier. Han pleier ikke det.

Vulu, en av seks elver som kan bli slukt av Øvre Otta-utbyggingen. (Foto: Kjetil Bjørklund)

Omkamp i fylkestingvalget?

Hvis Stortinget sier ja til Øvre Otta-utbyggingen 7. juni kan saken fremdeles legges død av politikerne. Politikere fra et av eierfylkene kan alene stoppe hele prosjektet.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

Hedmark, Oppland og Akershus fylker, samt Oslo kommune eier hver sin fjerdedel av Opplandskraft. Hvis Øvre Otta-prosjektet får konsesjon, kan én av eierne alene stoppe utbyggingen. Eierne

har nemlig vetorett i utbyggingsaker. Hvis eksempelvis fylkestinget i Oppland sier nei til utbyggingen, vil den aldri bli gjennomført.

Siri Austeng, fylkesordfører i Hedmark og styreleder i Opplandskraft, mener at det er lite trolig at eierne vil ta saken opp igjen, siden konsesjonssøknaden ble politisk behandlet før den ble sendt til Stortinget. Men muligheten er der.

De folkevalgte bestemmer
De fire eierne av Opplandskraft er nemlig styrt av fylkestingene for de tre fylkene og bystyret i Oslo. Disse forsamlingene av

folkevalgte kan når som helst ta utbyggingen opp til ny behandling.

– Hvis over halvparten av medlemmene i et av disse organene ønsker ny behandling av saken, må den tas opp på nytt, bekrefter Austeng.

– Forøvrig kan saken også tas opp til ny behandling hvis fylkesordføreren i et av de tre fylkene eller bystyrelederen i Oslo mener det er nødvendig.

Et ja til Øvre Otta i Stortinget kan med andre ord bety politisk omkamp på fylkes- eller kommunenivå. Dermed kan saken bli et hett tema i den kommende valgkampen. Særlig i Oppland, Øvre Ottas hjemfylke.

Mangler seks stemmer
Dagens fylkesting i Oppland har 17 representanter fra partier som er erklærte motstandere av Øvre Otta-utbyggingen. Hvis disse 17 er mot utbyggingen, trenger de bare seks stemmer til for å velte planene for godt. Dermed kan

SV, Sp, KrF og Venstre gjøre saken til valgkamptema. Er motstanden i folket stor nok, kan man ende opp med en ny sammensetting i fylkestinget i Oppland. Vetoretten Oppland har som deleier i Opplandskraft kan dermed stoppe hele prosjektet.

Diskusjonen rundt prosjektets økonomi kan også være med på å skape debatt om saken i fylkestinget. Siden de eksisterende kraftverkene i Opplandskraft sannsynligvis vil gå inn som sikkerhet for en eventuell Øvre Otta-finansiering, vil det være naturlig at de folkevalgte er med på bestemmelsen. Tap av denne sikkerheten vil tross alt være tap av en økonomisk melkeku for eierne av Opplandskraft.

Svs Hallgeir Langeland bekrefter at partiet har muligheten for en omkamp i tankene, men vil ikke uttale seg videre om saken:

– Vi regner med å vinne kampen i Stortinget 7. juni, forklarer Langeland. ■

I den andre enden står Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet. Stortingsgruppa til Frp har gjort et enstemmig vedtak for utbygging. Det som eventuelt kan få partiet til å snu, er nye, tungøkonomiske argumenter som går ut over skattebatalerne, eller at det dukker opp en situasjon der Hagen av taktiske grunner lar seg friste til å spille politiske motstandere ut over sidelinjen. ■

D-dag 19. mai

Etter diverse utsettelse ser det nå ut til at 19. mai blir D-dagen for Øvre Otta i Stortinget.

N&M Bulletin
JON BJARTNES

Da skal både Høyre og Arbeiderpartiet ha gruppemøter, og begge har Øvre Otta-saken på programmet. Fram mot denne datoen pågår lobbyvirksomheten for fullt.

Det politiske landskapet i saken ser slik ut: Regjeringspartiene og SV er mot utbygging. Både Høyre og Arbeiderpartiet er delt. I følge Høyre-kilder på Stortinget er partiet delt temmelig nær midten. Høyre har tradisjon for å stille representantene fritt i vannkraftsaker. Arbeiderpartiet pleier derimot å svinge partipisken dersom eventuelle

Folket sier nei takk

En spørreundersøkelse gjennomført av Norsk Statistikk AS i mars viser at flertallet av det norske folk takker nei til Øvre Otta-utbyggingen. 38 prosent av de spurte var mot planene, mens 24 prosent var for. Hele 38 prosent hadde ikke tatt standpunkt i saken.

Det mest bemerkelsesverdige resultatet fra undersøkelsen er Ap-velgernes kontante nei til

utbygging. Blant disse sier 44 prosent nei. Ap-velgerne er altså generelt mer mot planene enn befolkningen som helhet.

Størst motstand finner man forøvrig blant Venstre-, SV- og RV-velgerne. Høyre-velgerne markerte seg ved å ha en klar majoritet for utbyggingen, 38 prosent av disse ønsker utbygging mens 24 prosent vil verne Øvre Otta. ■

Berntsen jobber for Øvre Otta

Tidligere miljøvernminister Thorbjørn Berntsen har kastet seg inn i kampen for å hindre utbygging av Øvre Otta. Målet er å få Jens Stoltenberg til å si nei til utbygging. Da følger trolig stortingsflertallet etter.

N&M Bulletin
JON BJARTNES

– Jeg ville bli glad om man unngikk denne utbyggingen, sier Thorbjørn Berntsen til N&M Bulletin. Han er en av de tyngste deltakerne i et omfattende lobbyarbeid som pågår akkurat nå, der målet er å stoppe Øvre Otta-utbyggingen.

– Det handler om konsesjonspenger

Ifølge Berntsen er det ikke kraftbalansen denne saken handler om.

– De argumentene som taler for å bygge ut Øvre Otta handler først og fremst om konsesjonspenger og litt eiendomsskatt til en liten kommune. Energi-politisk er det ingen argumenter for utbygging. Den kraften som vil produseres tilsvarer bare noen måneders økning av forbruket. Hvis vi skal dekke en sånn forbruksvekst med ny vannkraft, er vi pent nødt til å fortsette med flere elver etter at vi eventuelt har bygd ut Øvre Otta. Poenget er at vi må gå inn i den andre enden, og se på forbruksøkningen. Det er alt for liten diskusjon om hvordan man kan redusere forbruket og slippe til andre energiformer, sier Thorbjørn Berntsen.

– En test for Jens Stoltenberg

Den mannen Berntsen og alle andre aktører i denne saken forsøker å påvirke er Jens Stoltenberg.

Den politiske matematikken i saken gjør at ledelsen i Arbeiderpartiet nå sitter med muligheten til å avgjøre avstemningsresultatet i Stortinget. Dermed havner den nybakte 40-åringen Stoltenberg i en nøkkelposisjon. Foruten å være nestleder og

framtidens mann i partiet sitt, er han leder av Stortingets Energi- og miljøkomité. Tidligere har han vært både finans- og olje- og energiminister, og før det igjen var han Thorbjørn Berntsens statssekretær i Miljøverndepartementet. Han er mannen alle lytter til, og mannen alle gjerne vil vinne for sin sak.

Øystein Dahle, leder i Den Norske Turistforening og i Worldwatch Norden, nøler ikke med å gi Stoltenberg ansvaret for utfallet av Øvre Otta-saken.

– Dette er en meget viktig test for Jens Stoltenberg. Nå har han muligheten til å sette spor etter seg som mannen som avsluttet vannkraftepoken i Norge, sier Dahle til N&M Bulletin.

– Gjør som Gro

Dahle sammenligner dagens situasjon med den Gro Harlem Brundtland sto overfor, da hun var fersk miljøvernminister under debatten om Hardangervidda og Veig-Dagali-vassdragene på 1970-tallet.

– Den gang gjorde Gro en fantastisk bragd: Hun kombinerte strategiske evner med et følelsesmessig engasjement, nølte ikke med å satse sitt politiske liv for det hun trodde på, og hun vant. Hadde det ikke vært for hennes innsats, ville vi ikke fått det resultatet vi fikk. Dette vil hun bli husket lenge for. Nå står Jens Stoltenberg overfor en lignende mulighet. Ikke minst på grunn av hans tidligere erfaring som statssekretær i Miljøverndepartementet, burde han forstå at et ja til utbygging vil være en feil beslutning på dette stadiet i vannkraftens epoke. Han risikerer å måtte gjøre som Gro gjorde i den forrige store vannkraftide-

Thorbjørn Berntsen vil redde Øvre Otta (Foto: Kjetil Bjørklund)

batten i Norge: Ti år etter den ulykksalige Alta-utbyggingen måtte hun vedgå at feil beslutning ble tatt, sier Øystein Dahle.

– Kan rette opp Lofast og skytefeltet

Ifølge Dahle er Øvre Otta nå, mer enn noe annet, blitt en symbolsak for miljøbevegelsen.

– Motstanden mot utbygging er veldig solid forankret i miljøbevegelsen, ikke minst i organisasjonene som deltar i Samarbeidsrådet for Naturvern-saker. Til sammen representerer vi 340.000 medlemsskap med engasjement for naturen. Hvis Stoltenberg havner på et riktig standpunkt i denne saken, kan han gjøre godt igjen det som har skjedd i forbindelse med Lofast-utbyggingen i Nordland og sky-

tefelt-saken i Hedmark, sier Øystein Dahle.

I likhet med Thorbjørn Berntsen er Dahle opptatt av at en eventuell Øvre Ottautbygging uansett ikke skaffer balanse i det norske energiregnskapet.

– Jeg tror miljøbevegelsen ville vært ganske medgjørkelig hvis Øvre Otta var løsningen en gang for alle. Men dette er jo slett ikke tilfelle. Man risikerer å ødelegge et vassdrag som er sjeldent lett tilgjengelig samtidig som det er svært vilt og vakkert, uten å løse de problemene som finnes på kraftmarkedet. Vi må heller ikke glemme de store inngrepene som kraftledningene vil representere. For meg er det uforståelig at Arbeiderpartiet i opposisjon vil pådra seg miljøbevegelsens berettigede vrede i en slik sak, sier Øystein Dahle. ■

Motstand også i LO

Også i fagbevegelsen er det motstandere av Øvre Otta-utbyggingen.

Fagbevegelsen er tradisjonelt en tung tilhenger av nye kraftutbygginger. Men også i LO finnes folk som går mot utbyggingen av Øvre Otta. En av motstanderne er Per Østfold, leder i Transportarbeiderforbundet.

– Jeg har ikke full kjennskap til saken, men ut fra det jeg har lest er jeg mot denne utbyggingen. Norge har gjort store

tabber før i slike saker, og da tenker jeg særlig på Alta-utbyggingen. Antakelig gjør vi samme feilen igjen, hvis vi nå bygger ut Øvre Otta. Det er på tide at vi prøver å ta vare på de siste urørte elvene vi har, sier Østfold.

Norsk Kommuneforbund sier et klart nei til vannkraftutbygging generelt. Også Fellesforbundets Rolf Jørn Karlsen og Kommuneforbundets Trygve Natvig er blant underskriverne på et opprop for vern av Øvre Otta som skal stå i avisene denne uka. ■

Sagt og skrevet

Fyre med stavkirker

Å bygge ut Øvre Otta blir som å fyre med stavkirker. Vannkraftmotstander Inger Heiberg til Dagbladet

Naturens mann

Som en naturens mann og som representant for brukerne går jeg kraftig mot en utbygging. Tidligere langrennskonge Vegard Ulvang til Dagbladet

På trynet

Noe må være veldig galt med norske politikere dersom de faktisk vedtar en utbygging som er økonomisk stupid, energimessig «på trynet» og miljømessig en katastrofe. Bellonasjef Frederic Hauge til Dagbladet

Tomme løfter

Medlemmene «vil påpeke at det vesentlige må være å utforme en politikk som sikrer en redusert vekst i kraftforbruket de nærmeste ti år, slik at forbruket kan stabiliseres omkring 1990.» NOU 23:1980 Naturvern i Norge, særuttalelse fra utvalgsmedlemmene Bondevik, Godal m.fl.

– Øvre Otta er et tapsprosjekt

Opplandskrafts informasjonssjef bekrefter at Øvre Otta-utbyggingen er et tapsprosjekt hvis strømprisene ikke stiger.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

To milliarder kroner vil utbyggingen av Øvre Otta koste. Utbygger, det kommunale og fylkeskommunale selskapet Opplandskraft, har ikke en krone på bok. Pengene må lånes i bank. Opplandskraft har beregnet at kraften fra utbyggingen vil koste minst 16-17 øre per kilowatttime i perioden hvor lånet betales ned. For tiden ligger kraftprisen på 12 - 15 øre.

– De første årene vil prosjektet tape penger med dagens strømpris. Men dette er et uhyre komplisert spørsmål. Utviklingen av strømprisen i årene som kommer er helt avgjørende for prosjektets økonomi, forklarer informasjonssjef Inge Møller i Opplandskraft til N&M Bulletin.

Fylkesordfører i Hedmark, Siri Austeng, er styreleder for Opplandskraft. Hun er opptatt av prosjektets økonomi, og tror kraftprisene vil være avgjørende for prosjektets framtid, hvis Stortinget gir selskapet konsesjon til utbygging.

– Verden ser annerledes ut nå enn da planene for Øvre Otta ble til for tre år siden. Konsesjon gis for fem år, det vil si at utbyggingen må være startet innen fem år etter at tillatelsen er gitt. Svikende økonomi kan føre til at utbyggingen aldri blir realisert. Det er viktig å understreke at Opplandskraft ikke har plikt til å bygge anlegget. Den avgjørelsen tar vi selv, forklarer Austeng.

Dekker ikke avdragene
Opplandskraft er altså langt på vei enig i uttalelsene fra Naturvernforbundets generalsekretær Jørund Ubøe Soma. Han har tidligere påpekt at dagens strømpriser gjør Øvre Otta-utbygginga ulønnsom.

N&M Bulletin har sjekket regnestykket. Den norske Bank (DnB) mottok i forrige uke vår noe uformelle lånesøknad. Alle tall er hentet fra Opplandskraft: 2 milliarder kroner, det vil si fullfinansiering av prosjektet, skal nedbetales over 25 år. Låntypen er et såkalt obligasjonslån.

DnBs svar gir summen for renter og avdrag det første året. Renten bindes normalt for et år av gangen, slik at denne vil endre seg senere i avdragsperioden. Det første året vil utgiftene bli 151 275 732 kroner. Men selskapet kan ikke regne med inntjening de fire første årene, da man tross alt trenger tid på å bygge anlegget. Dermed vil utbygger måtte betale 600 millioner kroner før man i det hele tatt kan selge strøm fra anlegget. Deretter vil anlegget gi 1000 gigawatt-timer i året som skal dekke utgiftene videre. Den siste tiden har kraftprisen vaket mellom 12 og 15 øre per kilowatttime. Dagens kraftmarked ville gitt Opplandskraft 120 til 150 millioner kroner per år i inntekter fra Øvre Otta. Det holder ikke

for å dekke prosjektets utgifter. Lånekostnadene er så store at Opplandskraft trenger mellom 15 og 16 øre per kilowatttime for å forsvare renter og avdrag. I tillegg kommer utgiftene til driften. Sprekker kostnadene i prosjektet blir avhengigheten av kraftprisen enda større.

God butikk på sikt

Men hvis Opplandskraft klarer å karre seg gjennom nedbetalingsperioden vil kraftprosjektet bli god butikk. Gjeldfri vannkraft er en enkel måte å tjene penger på. Driften koster bare 4-5 øre per kilowatttime.

– Når finansieringen er helt nedbetalt finnes det ikke noe mer økonomisk lønnsomt enn vannkraft, forteller informasjonssjef Inge Møller. ■

▼ fakta

Dette er Opplandskraft:

- Selskapet er et interkommunalt andelslag, med Oslo kommune, samt Hedmark, Oppland og Akershus fylker som eiere.
- Selskapet bygde seks kraftverk i perioden fra 1959 til 1971. Kraftverkene produserer til sammen 2014 GWh.
- Selskapet har ingen oppsparte midler, men de eksisterende kraftverkene har en anslått verdi på 4 milliarder kroner. Elerne dekker utgiftene til selskapets drift, og får kraften tilbake.

Klager ledninger inn for Bern-konvensjonen

Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) klager to planlagte kraftlednings-traseer inn for Bern-konvensjonen.

Årsaken er at ledningene vil være en trussel mot villreinstammene i området.

En av kraftledningene er en del av den planlagte Øvre Otta-utbyggingen. Den andre er planlagt i Ryfylke- og Setesdalsheiene. Klagen er varslet til Olje- og energidepartementet.

Ifølge SRN har Norsk institutt for naturforskning (NINA)

og Norges landbrukshøgskole slått fast at ledningen fra Øvre Otta-utbyggingen kan avskjære 25 prosent av reinstammens vinterbeite. Rådet mener dette bryter med Norges plikt til å ivareta villreinstammens overlevingssevne. Denne plikten er festet i Bern-konvensjonen.

SRN gir samtidig beskjed om at NVEs saksbehandlingsrutiner

bør revideres. Rådet mener miljøhensyn konsekvent blir lagt til side ved behandling av kraftledninger. ■

Tror på seier

SVs Hallgeir Langeland tror på seier i Øvre Otta-kampen.

– Vi har registrert at omtrent halvparten av Høyres stortingsgruppe er mot utbyggingen. Hvis 23 Ap-representanter stemmer mot utbyggingen, vil vi være sikret det nødvendige flertall, forklarer Langeland.

Tallet 23 henter han fra kampten mot Regionfelt Østlandet. Ved avstemningen stemte 23 Ap-representanter mot skytefeltet.

– Høyres motstandere mot Øvre Otta gjør saken komplisert for Ap. Partiet må sannsynligvis binde representantene sine for å oppnå flertall for utbyggingen. Da vil Ap være på linje med Fremskrittspartiet i avstemningen. Det spørs om Ap tåler å stå sammen med den verste delen av høyresida i en så viktig sak. Partiet vil eventuelt miste sin siste flik av troverdighet innen miljøvern, mener Langeland. ■

Utbygging bidrar til å ødelegge Norge som turistmål

Turister er helt ville etter norske elver. (Foto: Kjetil Bjørklund)

Ordføreren i Skjåk vil bruke penger fra Øvre Otta-utbyggingen til å bygge ut flere turistanlegg i kommunen, blant annet en campingplass. Lederen i Norsk Reiselivsforening mener vi har mer enn nok turist-anlegg. Det Norge trenger, er flere turister.

ville etter fosser. Den kjente Pollfossen er en attraksjon som vil gå tapt som en følge av utbyggingen.

– En av Norges mest kjente turistveier går også gjennom området. Det går en grense for hvor mye vi kan skryte gjennom markedsføring dersom vi ikke

kan vise til det i praksis. Vi blir avslørt, vi mister troverdighet og jeg er svært bekymret for de

langsiktige konsekvensene dette vil få for norsk turistnæring, sier Ketilson.

Tradisjonelt er Sverige og Finland to av Norges hardeste konkurrenter på turistmarkedet. Kortere flytider, billigere reiser og effektiv markedsføring gjør at Canada kommer tungt inn i fremtiden.

– Canadiere har store villmarksområder og satser hardt på det store mellemeuropeiske markedet. Hvis Canada kan vise til flottere og mer urørt natur enn oss vil jo folk heller reise dit. Det må vi ta alvorlig.

16-17 milliarder kan høynes

Hvert år tjener Norge mellom 16 og 17 milliarder kroner i såkalte reisevalutainntekter. Det store beløpet gjenspeiler det antall norske kroner som turistene veksler til seg i løpet av et år.

Ketilson mener dette beløpet høynes betydelig dersom man tilbyr turistene det de ønsker mest, nemlig urørt natur.

– Ordføreren i Skjåk har tatt til orde for å bruke kraftinntekter til å bygge ut nye turistanlegg, blant annet en campingplass. Har du tro på en slik tankegang?

– Nei, det er ingen løsning å bygge flere turistanlegg. Først må vi markedsføre og fylle opp det vi har. Kapasitetsmessig har vi mer enn nok plasser i Norge. ■

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

kunne få nasjonale følger for turismen her i landet.

Turister som kommer til Norge legger igjen betydelige summer hvert år. Turistene ønsker ikke flere campingplasser, steintipper, kraftlinjer og elver med noen dråper «turistvann» hver sommer. De ønsker urørt natur.

Turistnæringen er derfor meget skeptisk til en eventuell utbygging av Øvre Otta.

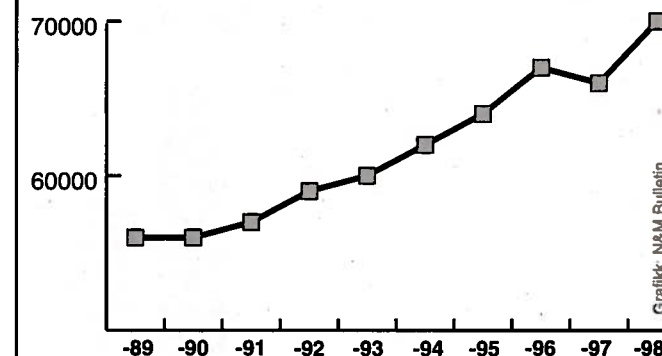
Ifølge direktør Svein Erik Ovesen i Norges Turistråd, tidligere Nortra, vil utbyggingen

Norge mister troverdighet
Ovesen får støtte fra Bjørn Ketilson, leder i Norsk Reiselivsforening. Foreningen har 2250 medlemsbedrifter med omlag 50 000 ansatte.

– Jeg er sterkt i mot en utbygging av Øvre Otta. Norge trenger flere turister. For å få det må vi markedsføre de attraksjonene vi har, ikke ødelegge dem, sier han til N&M Bulletin.

Ketilson viser til at turister er

Vekst i reiselivsnæringen

Grafikken viser utviklingen for antall sysselsatte innen norsk turistnæring. Over halvparten av overnattingene er relatert til turisme. (Kilde: Statistisk Sentralbyrås Arbeidskraftundersøkelse)

Øvre Otta-utbyggingen spist opp fra september til jul

Mange mener vi har kraftkrise i Norge og derfor må bygge ut Øvre Otta. Naturvernforbundet mener vi har en forbrukskrise og derfor må spare strøm.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Norge har lenge ligget på verdenstoppen i strømforbruk per innbygger. Ifjor økte vi forspranget ytterligere. I løpet av året steg det allerede formidable forbruket vårt med fire prosent.

– Skal vi fortsette å øke energiforbruket som vi gjør nå, vil kraftgevinsten ved å bygge ut Øvre Otta være spist opp i løpet av tre, fire måneder. Er det klokt å bygge ut våre siste vassdrag når nytteeffekten er så liten, spør Naturvernforbundets energirådgiver Tore Brænd.

I stedet for stadig å lete etter mer energi, mener Brænd og miljøbevegelsen det er bedre å bruke den energien vi allerede produserer på en mer effektiv måte.

Verdifull spillvarme

– Det er ikke vanskelig å spare. Det gjelder bare å tenke litt lenger. Et konkret eksempel er et prosjekt i Kristiansand. Ved å utnytte spillvarmen fra to prosessindustrier, vil en tredjedel av Øvre Otta-energien skaffes til veie, sier han.

Alt i alt tror Naturvernforbundet Norge kan spare over 20 terrawattimer (TWh) på energisparing.

Champagnevask

Av et samlet kraftforbruk på 120

TWh, bruker vi omlag 40 TWh på elektrisk oppvarming. Det vesentlige av dette er panelovner. I Danmark derimot er det forbudt å installere panelovner. Danmark har faktisk redusert sitt energiforbruk i boliger, industri og service med 20 prosent de siste 25 årene, mens vi i Norge har økt forbruket med 25 - 30 prosent i samme tidsrom.

– Hvorfor sløser vi sånn med krafta vår?

– Først og fremst fordi vi er bortskjemte. Siden vi bestandig har hatt mye og billig kraft, tar vi strøm for gitt. Hvilke andre land i verden lar lyset stå på 24 timer i døgnet? I Norge behandler vi elektrisitet på samme måte som om vi skulle vasket bilene våre med champagne, sier Brænd.

– Kan reduseres 75 prosent

Brænd mener dessuten det finnes et stort potensial i teknologi som utnytter energi mer effektivt. Bytter du for eksempel ut panelovnene dine med ei varmepumpe, vil du redusere strømforbruket til oppvarming med over 60 prosent.

– Med teknologi som allerede eksisterer, er det fullt mulig å redusere energiforbruket i Norge til 25 prosent av dagens nivå, uten at det skal gå ut over komfort og servicenivå. På sikt kan vi muligens komme helt ned i 10 prosent av dagens forbruk, sier Brænd.

Skummel stand by

I tillegg mener Brænd vi pådrar oss et unødvendig høyt strømforbruk av ren uvitenhet. Som eksempel peker han på de stadig flere elektroniske apparatene med såkalt stand by-funksjon. Stand by vil si at et apparat, for eksempel et TV er slått av, men har strømtilførsel slik at det kan aktiviseres ved et enkelt fjernkon-

trolltrykk. Det mange ikke vet, er at apparatene trekker nesten like mye strøm på stand by som når de er i bruk.

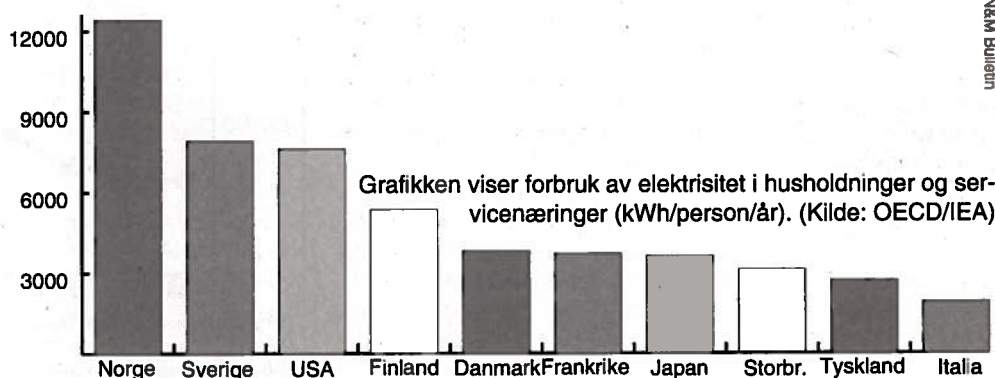
– I EU har de regnet ut at apparater på stand by trekker hele 34 TWh. Det er omlag en tredjedel av den totale norske vannkraftproduksjonen, eller 34 Øvre Otta'er. Fordi vi får stadig flere elektriske dingser i husholdningene er det beregnet at EUs stand by-forbruk skal overstige 70 TWh innen år 2010, forteller Brænd.

– Tenk smått

– Hva kan politikerne gjøre for å endre dette?

– Tenk smått. Politikere har en lei uvane med å se etter løsningen med stor L. Skal vi komme noen vei med energisatsingen vår, må vi sette oss konkrete mål om besparing og tidspunkt for når vi skal oppnå det. Dette krever systematisk bit for bit-jobbing. Summen av mange mindre tiltak er løsningen på Norges energiproblem, sier Brænd. ■

Norge på forbrukstoppen

Grafikk: N&M Bulletin